
Junebäckens förskoleområde

Årlig plan för att främja likabehandling och motverka kränkande behandling

Systematiskt kvalitetsarbete

Styrdokument
Värdegrundsmål

Vetenskap
Beprövad erfarenhet

Grunduppgifter:

Utbildningsenhet

Junebäckens förskoleområde är centralt belägen i Jönköpings västra stadsdel. Vår enhet består av sex förskolor, Kusken, Kloster, Ida, Torpa, Bäckadalen och Mariebo. Förskolornas läge ger goda möjligheter till både natur och kulturupplevelser. Vårt förskoleområde är övningsförskola för studenter från Högskolan för Lärande och Kommunikation.

Vad reglerar arbetet med den Årliga planen?

Alla förskolor ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja barns lika rättigheter och möjligheter. Förskolorna ska också arbeta förebyggande dels mot kränkande behandling, dels mot diskriminering och trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Arbetet tar sin utgångspunkt i de lagar och styrdokument som gäller förskolans verksamhet inom detta område och de presenteras nedan.

- A.) **Skollagen** (2010:800) 6 kap – ”Åtgärder mot kränkande behandling”
- B.) **Diskrimineringslagen** (2008:567) 2 kap – ”Förbud mot diskriminering och repressalier”
- C.) **Läroplan för förskolan**, Lpfö 98 (reviderad 2011) – ”1. Förskolans värdegrund och uppdrag” samt ”2.1 Normer och värden”
- D.) **Skolverkets allmänna råd** för att främja likabehandling och förebygga trakasserier och kränkande behandling
- E.) **Lika rättigheter i förskolan** – Diskrimineringsombudsmannens handledning
- F.) **FN:s barnkonvention** – I arbetet förverkligas konventionens intentioner om barns mänskliga rättigheter.

Klargörande av begrepp

I **skollagen** regleras arbetet med att **motverka kränkande behandling** av barn och elever. Kränkande behandling är när någon kränker ett barns värdighet men när det inte har samband med någon diskrimineringsgrund. I skollagen står det att verksamheten;

- ska arbeta målinriktat
- har skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling
- ska upprätta en plan för detta arbete
- har skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

Tillsyn: BEO (Barn-och elevombudet) och Skolinspektionen.

I **diskrimineringslagen** regleras arbetet med att **motverka diskriminering och trakasserier**. Tillsyn: DO (Diskrimineringsombudsmannen).

A.) Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra

barn och missgynnandet har med någon av de sju diskrimineringsgrunderna att göra.

1. Kön
2. Könsidentitet eller könsuttryck (paraplybegrepp som omfattar de flesta transpersoner)
3. Etnisk tillhörighet
4. Religion eller annan trosuppfattning (exempelvis buddism eller ateism)
5. Funktionsnedsättning
6. Sexuell läggning (homo-, bi- eller heterosexuallitet)
7. Ålder

B.) Trakasserier

Trakasserier är när någon kränker ett barns värdighet och det har med samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara;

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, öknamn, svordomar)
- psykosociala (grimaser, alla går när man kommer, tystnad, utfrysning)
- texter och bilder (teckningar, foton, lappar)

I förskolans läroplan står det uttryckligen att förskolan vilar på demokratins grund och att den ska verka för att främja aktning för varje människas egenvärde, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta. Den ska präglas av ett etiskt förhållningssätt och inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering.

(Lpfö 98, 1. Förskolans värdegrund och uppdrag, sidan 4)

Mål - förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar;

- öppenhet, respekt solidaritet och ansvar
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra
- sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen
- förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning
- respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

(Lpfö 98, 2.1 Normer och värden, sidan 8)

Syfte och Vision:

Syfte

Den årliga planen syftar till att förskolan, på ett aktivt och systematiskt vis, arbetar för barns lika värde och mänskliga rättigheter genom att motverka kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.

Vision

Junebäckens förskole område ska vara en enhet fri från diskriminering, trakasserier och

kränkande behandling.

Vår verksamhet ska vara rolig, trygg och lärorik för våra barn. En förskola dit barnen kommer med lust och glädje. Vi verkar för en förskola där alla blir bemötta med respekt och värme i demokratisk anda där den Årliga planen är ett levande verktyg.

Förtvdligande av vision

All personal på området ska verka efter uppdraget i Lpfö 98 (rev 2016) att förskolan ska vila på en demokratisk grund. I praktiken innebär denna uppdragsförankring ett arbete med att;

- värna människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta
 - stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation
 - inget barn ska utsättas för diskriminering pga. kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling
 - förståelse för kulturell mångfald som grund för respekt och aktning för varje människa, oavsett bakgrund
 - motverka traditionella könsroller och könsmonster
 - identitetsutveckling där barnen får en positiv uppfattning om sig själva samt känner tilltro till sin egen förmåga
 - utveckla sociala och kommunikativa strategier
- (Lpfö 98, 1. Förskolan värdegrund och uppdrag, sidorna 4-7)

Ansvarig för planen:

Ledning

Ledningen ansvarar för organisation och struktur på det övergripande planet. Arbetet med revidering av den Årliga planen är en del av områdets systematiska kvalitetsarbete.

I terminens kalendarie avspeglas ledningens ansvar för arbetet med den Årliga planen. Följande sammankomster har den Årliga planen på agendan, hösten 2016.

- läsårets planeringsdag/utvärderingsdag
- ett arbetslagsmöte per termin
- två möten med Likabehandlingsteamet på höst/vår där ledningen är sammankallande och ytterst ansvarig
- terminens ”husmöteskvällar” där all personal på respektive förskola träffas
- höstens föräldramöten där personal/ledning presenterar och informerar om planen

Enhetens Likabehandlingsteam

I Likabehandlingsteamet sitter ledningen såväl som en personalrepresentant från var och en av områdets sex förskolor. Teamet har till uppgift att vara motorn i arbetet med den Årliga planen vilket bla innebär att;

- delta i, för ämnet relevanta, utbildningar
- redovisa respektive förskolas arbete med den Årliga planen i teamet
- få stöd och feedback från varandra i arbetet ute på respektive förskola
- diskutera/köpa in passande litteratur, annat material etc.
- vara kanalen från teamet ut i husen och återkoppla/implementera teamets arbete och beslut
- vara med och planera innehåll samt hålla i någon punkt på agendan på arbetsplatsträffar eller på planering/utvärderingsdagar

Personal

Samtliga förskollärare, i respektive arbetslag, är aktivt ansvariga och delaktiga i upprättandet av den Årliga planen. *Se bilaga 1. "Kartläggning" bilaga 2. "Incidentrapport" och bilaga 3 "arbetsåret med den Årliga planen"*

Delaktighet:

Barn I takt med barnens stigande ålder och mognad involveras de i upprättandet av planen. Tillsammans med de vuxna, utifrån Husmodellen, identifierar de riskområden i både inomhus- och utomhus miljön. *Se bilaga 3 "Handlingsplan för barns delaktighet i Årliga planen"*.

Med de barn som kan uttrycka sig gällande känslor och mående, ca 3-6 år, genomförs individuella barnintervjuer där en personal går runt med varje enskilt barn och frågar om miljön inne såväl som ute. Vid intervjun använder sig förskolläraren av sk känslobilder som hjälp för barnet att kunna sätta ord på olika känslor inför de olika miljöerna. Intervjun dokumenteras på särskild blankett och varje avdelning sammanställer sedan en översikt över sina barns upplevelser inne och ute. *Se bilaga 4 "Barns delaktighet i den Årliga planen"*

Barnens information om vad som eventuellt har hänt eller vilka riskmoment som de anser en miljö skulle kunna ge upphov till är *en* del av den kartläggning som varje enskilt arbetslag, utifrån sin barngrupp och avdelning, skriver i den Årliga planen.

Personal

Det är personalen i varje enskilt arbetslag som utför och dokumenterar kartläggningen i enlighet med Husmodellen. Arbetet med revideringen är ständigt aktuell under läsåret. Under hösten genomförs kartläggning i samtliga 15 barngrupper under september månad/våren i februari månad. Kartläggningarna lämnas in till ledningen. De utgör också grunden för arbetslagets dagliga värdegrundsarbete i vardagspraktiken med barnen.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavarnas delaktighet i arbetet är ett utvecklingsområde för området. Vidare kommer ledningen att informera om den Årliga planen på höstens föräldramöten. Intentionen är att alla vårdnadshavare ska känna sig välkomna med reflektioner, synpunkter och önskemål i denna fråga.

Förankring – Hur den årliga planen ska göras känd:

Planen kommuniceras med **vårdnadshavare** på en mängd olika sätt:

- vid inskolning
- presenteras på höstens föräldramöten
- finns tillgänglig i pappersformat, uppsatt på varje förskola
- ligger som länk på varje avdelnings rum i Skolkompassen

När det gäller att kommunicera den Årliga planen med **medarbetarna** så görs detta på höstterminens planering/utvärderingsdag, på en av terminens arbetsplatsträffar, på terminens arbetslags möte med ledningen, såväl som kontinuerligt på förskolornas s.k. husmöten.

Kommunicerandet av planen med **barnen** är avhängt deras ålder och mognad. Barnen i 3-5

års åldern diskuterar planen tillsammans med sina lärare vid sammankomster som sammanfaller med exempelvis undervisning om hur man ska vara en bra kompis.

Utvärdering av förra årets plan

Utvärderingen av förra årets plan mynnade ut i följande förbättringar inför detta läsårs plan:

- Det ska finnas ett jämställdhetsombud på varje avdelning så att arbetet kring jämställdhet ständigt aktualiseras.
- Förskolor som efter kartläggning inte haft några nya dilemman ska ändå lämna in sin måluppfyllelse och utvärdering. Detta för att det ger bra möjlighet för reflektion och analys till vad som fungerat bra och varför.
- Alla barn mellan 3-5 år intervjuas individuellt som underlag för kartläggning av inomhus- såväl som utomhusmiljö enligt Husmodellen. En förskola har ändrat ordet rum till aktivitet/rutiner i intervjusituationen.
- Användning av ”känslbilder” vid det individuella samtalet med varje enskilt barn gällande kartläggning av inomhusmiljön. Bilderna som används är glad, ledsen rädd och arg.
- Upprättande av ett dokumentationsblad för varje barns tankar kring inomhusmiljön.
- Upprättande av kartor över utomhusmiljö för dokumentation gällande kartläggning av utomhusmiljön.

Hösten 2016 kompetensutvecklar vi oss genom litteraturstudier. Vi arbetar med böckerna:

- Lika rättigheter i förskolan- handledning (Diskrimineringsombudsmannen)

Arbete med barnkonventionen och de mänskliga rättigheterna ska fortgå genom förskolan och grundskolan. Litteraturen nedan har köpts in till alla förskolor och ska vara en ingång och ett redskap i detta arbete, att säkerställa barnens rättigheter.

- 1-3 års-avdelningarna: ”Tio små kompisböcker”, handlar om hur det är att vara en bra kompis
- 3-5 års-avdelningarna: Kompisböcker baserade på barnkonventionen
- ”Barnkonventionen” *En lättläst skrift om konventionen om barnets rättigheter*
- Föreläsning: ”Könsrelaterat våld och våldsprevention”

Förskoleområdet deltar i utbildningar i FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen kontinuerligt. Dessa erbjuds av Jönköpings kommun.

Främjande arbete:

Främjande insatser handlar om att identifiera och stärka positiva förutsättningar för likabehandling i verksamhetens vardagspraktik. Arbetet utgår ifrån förskolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter.

Diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionsnedsättning ska behandlas. DO och BEO rekommenderar även att diskrimineringsgrunderna könsidentitet eller könsuttryck samt ålder beaktas, inom ramen för det främjande arbetet.

Nedan redogörs, kortfattat, för exempel på det främjande arbete som bedrivs i vardagspraktiken;

- * I det systematiska kvalitetsarbetet säkerställs att arbetet med upprättande, utförande och revidering av den Årliga planen är ständigt aktuellt.
- * Kartläggning av barngruppens såväl som enskilda barns behov.
- * Organisationen av arbetet styrs av kartläggningens resultat och kan exempelvis innebära grupper i gruppen.
- * Rutin för introduktion av nya barn i gruppen.
- * Upprättande av lekgrupper där lärarna kan styra upp lekar/aktiviteter i olika rum och med olika grupperingar av barn. Målet är att vidga barnens lekkontakter och skapa förutsättningar för bäst lekkonstellation, att bredda barnens lek/aktivitets-utbud samt att skapa ett positivt lek/aktivitets-klimat.
- * Närvarande lärare som ibland tillför leken/aktiviteten nya inslag för att vidareutveckla den i någon riktning.
- * Inköp och läsning av barnlitteratur inom ramen för ämnesområdena.
- * Lärarna som goda rollmodeller. Värdegrundsarbetet handlar om att samtala med barnen, vägleda och påvisa vad som är rätt och fel.
- * Medvetenhet hos och kompetensutveckling av kollegiet.

Hösten 2016 kompetensutvecklar vi oss genom att gå utbildningar i FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen kontinuerligt, samt genom litteraturstudier. Vi arbetar med böckerna:

- ”Tio kompisböcker baserade på Barnkonventionen” för de äldre barnen.
- ”Tio små kompisböcker” handlar om hur det är att vara en bra kompis, för de yngre barnen.

”Lika rättigheter i förskolan” – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)

”Barnkonventionen” *En lättläst skrift om konventionen om barnets rättigheter*

Åtgärder som ska genomföras för att främja barnens lika rättigheter står att läsa om i varje arbetslags kartläggning i relation till deras barngrupps specifika behov. Där går tydligt att utläsa vad som ska göras, vem som ska göra det, när det ska vara klart, vilka mål som ska uppnås och utvärdering av åtgärderna.

Kartläggning:

Varje arbetslag har till uppgift att utifrån dess unika barngrupp och lärmiljö, såväl inomhus som utomhus, dokumentera arbetet med kartläggningen i enlighet med den Årliga planens dokumentationsmall. Se bilaga 1.

Förebyggande arbete:

Varje arbetslag har till uppgift att utifrån dess unika barngrupp och lärmiljö, såväl inomhus som utomhus, dokumentera arbetet och formulera konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra och avvärja risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i enlighet med den Årliga planens dokumentationsmall. Se bilaga 1.

Rutiner:

Tidig upptäckt

Genom vårt systematiska kvalitetsarbete i enlighet med den Årliga planen får vi tidigt reda på om eventuella missförhållanden råder i verksamheten.

Rapportering från barn

Genom barnintervjuer får vi fram underlag för arbetet i enlighet med den Årliga planen.

Förskollärarna genomför observationer av grupperna och agerar utifrån det.

Genom ett inlyssnande förhållningssätt uppmuntras barnen att berätta om hur de mår och har det i verksamheten.

Rapportering från vårdnadshavare

Vårdnadshavare uppmuntras att ta direktkontakt med berörda lärare på barnets avdelning vid eventuell misstanke om att barnet inte mår väl i verksamheten eller om barnet har satt ord på en negativ upplevelse.

Utreda, åtgärda, följa upp och dokumentera när barn kränks av andra barn

Arbetslaget ansvarar för utredning, åtgärder, uppföljning och dokumentation. Dokumentation sker på blanketten ”Incidentrapport”. Se bilaga 2. Personalen redovisar i sin tur till ledningen.

Utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Ledningen ansvarar för utredning, åtgärder, uppföljning och dokumentation. Dokumentation sker på blanketten ”Genomförda kommunikationer och åtgärder i samband med diskriminering och annan kränkande behandling”. Se bilaga 5

Ansvarförhållande

Ledningen är alltid ytterst ansvarig. Personalen redovisar allt arbete som bedrivs i enlighet med riktlinjerna i den Årliga planen till ledningen. Ansvarförhållandena beskrivs också ovan.

Årliga planen för likabehandling och arbete mot kränkande behandling

Kartläggning och förebyggande arbete

Nulägesanalys:

- a.) Personalens kartläggning utifrån Husmodellen
- b.) Personalens kartläggning gällande utemiljön
- c.) Barnens delaktighet – Husmodellen (3-5 år)
- d.) Barnens delaktighet – utemiljön (3-5 år)

Mål:

Vad ska göras?

Vem ska göra det? (Namnge huvudansvarig person i arbetslaget)

När ska det vara klart? (Bestäm vecka då ni beräknar att det ska vara klart)

Hur och när ska åtgärderna utvärderas?

Måluppfyllelse och Utvärdering

Datum för målgång:

Utvärdering:

- a.) Genomfördes åtgärden/åtgärderna som planerat?
- b.) Är ni nöjda med resultatet eller borde något ha gjorts annorlunda?
- c.) Att tänka på till en annan gång, i förebyggande syfte!

Årliga planen – Incidentrapport

Datum:
Barnets namn:
Incident – Vad har hänt?
Information till ledningen:

Information till vårdnadshavare:	Vårdnadshavares synpunkter:
Datum: Ansvarig för info: Datum för ev. samtal med vårdnadshavare:	

Planerad åtgärd:
Uppföljning av åtgärd:
Ärendet avslutat:

Handlingsplan för barnens delaktighet i Årliga plan

I Förordning (2006:1083) slås det fast att barnen ska vara delaktiga i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Delaktigheten ska anpassas efter barnens ålder och mognad.

Likabehandlingsarbetet på Junebäckens enhet baseras på DO´ s handledning:
”Lika rättigheter i förskolan”

Arbetsgång:

1. Förskollärarna ansvarar för att kartläggning av barngrupp genomförs vid ett tillfälle per termin, i september och i februari. (Info går ut i veckoblad.)
2. Kartläggningen sker både inomhus och utomhus.
3. Metod inomhus: Husmodellen med samtal utifrån känslbilder gällande glad, ledsen, rädd och arg.
Prata med barnet om dess upplevelser i respektive arbetslaget använder en förtryckt, individuell dokumentationsmall.
4. Metod utomhus: Karta över gården med samtal utifrån känslbilder glad, ledsen, rädd och arg.
Prata med barnet om dess upplevelser ute på gården – arbetslaget använder samma karta och dokumenterar med på de ställen som de eventuellt upplever sig vara otrygga etc.
5. Arbetslaget skriver in resultaten, från barnens utsagor, i dokumentationsblanketten för likabehandlingsarbete i rutan för Nulägesanalys, se bilaga.
Detta skrivs in i rutan för Nulägesanalys under punkterna c.) och d.).
6. Arbetslaget gör också en gemensam bedömning, utifrån ett vuxenperspektiv, av vilka behov som föreligger i barngruppen, se bilaga.
Detta skrivs in i rutan för Nulägesanalys under punkterna a.) och b.).
7. Arbetslaget sparar dokumentationen som underlag för terminens arbete med likabehandling, den ska också skickas in till ledningen.

Barns delaktighet i den Årliga planen
(inomhusmiljön)

Förskola: _____ Avdelning: _____

Barnets namn: _____ Datum: ___/___ - ____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad Ledsen Rädd Arg

Kommentar: _____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad Ledsen Rädd Arg

Kommentar: _____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad Ledsen Rädd Arg

Kommentar: _____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad

Ledsen

Rädd

Arg

Kommentar: _____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad

Ledsen

Rädd

Arg

Kommentar: _____

RUM: _____

KÄNSLOR:

Glad

Ledsen

Rädd

Arg

Kommentar: _____

Utfört av: _____

